

Panu:

Suomen tielle

Alkoivat jo sammutella valoja Pohjankartanon väljissä auloissa, niin että pois siitä piti lähteä. Museo-maisteri, se Kopisto, huomautteli varovaisesti, että ei tänne toisenakaan iltana mitään maksa, että herrat ovat hyvät ja tulevat takaisin vaikka joka iltana. Maisteri oli tietenkin tuntenut, että vahtitai joku muu mestari piti häntä silmällä, että eikö ne älyä. Muut kutsuvieraat olivat aikojen jälkeen hävinneet, mutta Nisse-konsuli ja me vain tutkimme. Olimme ylimääräisen keran kierrettyämme "Suomen tie" näyttelyn pysähtyneet Oulun karttojen kohdalle.

Oulun kartat olivat kyllä tuttuja karttoja Ainolasta, mutta niissä on aina keskusteltavaa, nyt taas uutta, kun pari rouvaa oli käynyt siinä vakuuttamassa, että a) siinä olisi pitänyt joskus olla kirkko siinä Tervaskantoa vastapäätä Kajaaninkadulla, siinä Kansankadun kulmauksessa (vai joko se on Mäkelinin katu ja mistä lähtien?), missä vielä muutama vuosi sitten oli Kerolan kornia puutalo puistoineen, tiedättehän; b) että Vilmi-valnaa oli eläissään kertonut, että Oulujoen eteläisen haara joskus oli Puusepän ja nykyisen Ainolan lastentarhan välissä, mistä se olisi puikkelehtinut Kallisenvirtaan nykyisen Keskusammattikoulun tontin

ja Aströmin puiston kautta. Kysyimme toisiltamme ja kysyn nyt lukijailta, olisiko ollut mahdollista, että Oulujoki ennen rautatietä, siis ennen vuotta 1886 (5) olisi voinut tulla Koskenniskasta kasarmin, Intiön ja Vesitorinmäen sivuise se kunnalliskodin ja Puusepän etelä- ja hautausmaan länsipuolelle. Paljonko ratavallissa ja radan suunnassa yleensä Intiön ylikäytävän ja rautatiesilan välillä on tekomaata?

Niiltä rouvilta me kysyimme, kuka se sellaisesta kirkosta puhui. Meille vastattiin, että professori. Meitä on paljon otulaisia, joille tänä akateemisenäkin aikana tuollainen vastaus määrättyssä yhteydessä joskus ilman määrättyjä äänenpainojakin on selvä ku' ve si. Emme silloin ajattele yliopiston rehtoria tai muita arkitietehti-professoreita, emme Kontinkankaan professoreita paremmin kuin muitakaan yliopineita, vaan ilman muuta Turakan Arvia, joka oli "professori" jo ennen Paulaharjua, Samulia nimittäin, vaikka ei

saanutkaan titteliään tasavallan presidentiltä. Pitäisi joskus esitellä Turakan professori, nyt ei ole tilaa.

Suomen tien Oulun-näyttelystä on päävastuun kantanut Pohjois-Pohjanmaan Museon intendentti Aarne Kopisto, joka ansaitsee sulimmat kiitokset sekä näyttelyn kokonaisuudeksi tekemästään työstä että Oulun oivallisesta osuudesta tässä valtakunnallisessa näyttelyssä, erikoiskiitokseksi vielä avajaisillan mainiosta esittelystä. Intendentin apuna kuului olleen historian laitoksen nuoria, toisin, sanoen yliopistomme nuoria historianopiskelijoita. Niin se vain yliopisto pelaa jo kentälläkin siellä täällä. Historianlaitoksen esimies itse, vt. professori, dosentti Kyösti Julku oli tämän juhluvuoden "tienäyttelyn" pääpuhujana. Kun moni kuulijoista varmaan luki, jos ei sattunut siis jo kuulemaan, Julkun "näyttelypuheen", saanen kannatusta, kun ratkain kehuumaan sitä erinomaisen selkeäksi yhteenvedoksi. Harvoin olen

kuullut mitään asiaa niin hyvin kartoitettavan viidessätoista minuutissa kuin Suomen historiaa dosentti Julkun puheessa.

Kolmas kehuttava on juhlasa jaettu ja näytellyssä markalla saatavissa oleva tuorein Suomen historia otsikoin Suomen tie. Ensimmäisen nimilehden kääntöpuolella sanotaan: Teksti Jorma Heinonen. Tämä Jorma Heinonen on tosiasiallisesti kirjoittanut lyhyen, tiiviin Suomen historian, selkeästi jäsenellyn, sattuvasti otsikoidun, havainnollisesti kuvitetun. Muutamia alaotsikoita: Roomalainen rautakausi (0--400) — Virolaisista suomalaisiksi/Ristiretkien aika (1050—1150) — Suomi joutuu kristinuskon vaikutuspiiriin/Pohjanlahden kauppapakko Suomalaisen valtiopäivämiesten yhteistoiminta ja oma politiikka/Kielitaistelun huippuvaihe/Oma armeija 1878 "valtaistuimen ja isänmaan suojelemiseksi"/Venäjän vallankumoukset ja Suomen itsenäisyysjulistukset 1917.

Monet kaavat ja kuvat ovat muuttuneet sitten kouluvuosiemme. Niin käsitykset suomalaisten Suomeen tulosta kuin käsitykset itsenäisyytemme aamunkoiton ja vuosikymmenien tapahtumista alkavat nyt vastaselvittää. Sitäähän kerrata isänmaan historia nyt, kun se sananmukaisesti on povitaskukoossa.